

Biztonságpolitikai hét az Európai Unióban: ülések egyetértés nélkül

Siklósi Péter & Harb Jad Marcell

Készítette: Siklósi Péter, vezető kutató, MKI
Harb Jad Marcell, kutató, MKI
2025. március 26.

Biztonságpolitikai hét az Európai Unióban: ülések egyetértés nélkül

A múlt héten több fontos esemény is zajlott az Európai Unióban, amelyeknek biztonságpolitikai vonatkozásai is vannak. A Külügyek Tanácsa és az Európai Tanács olyan fontos ügyekről tárgyalt mint a háborús Ukrajna helyzete és az amerikai vámokra adandó közös válasz, míg az Európai Bizottság bemutatta az Európai Unió védelmi iparát erősíteni szándékozó fehér könyvét, benne újabb részletekkel a kontinens újrafelfegyverzésére vonatkozó ReArm Europe tervből. Mindez világosan utal arra, hogy Európa geopolitikai helyzete változik, és az EU-nak gazdaságilag és katonailag is elég erősnek kell lennie ahhoz, hogy önálló hatalmi tényezőként léphessen fel, és mind az USA, mind Oroszország így is tekintsenek rá. Az uniós csúcson azonban világossá vált, hogy az EU nem egységes olyan kulcsfontosságú kérdésekben, mint Ukrajna támogatása és a közös hitelfelvétel. Magyarország ellenzi Ukrajna támogatását és EU-s integrációját is, és az ilyen irányú terveket megvétőzza. Az a tény, hogy az EU nem tud egységet felmutatni kulcsfontosságú biztonságpolitikai kérdésekben, jelentősen gyengíti pozícióit külső partnereivel szemben is.

Ukrajna támogatásának egysége szétesőben

Hétfőn, március 17-én az Európai Unió Tanácsa külügyi formációjának rendes [ülésére](#) került sor, ahol egy sor fontos kérdést tárgyaltak meg a külügyminiszterek, részben előkészítve az Európai Tanács csütörtök-pénteki ülését, ahol a legfontosabb kérdésekben az állam- és kormányfők meghozzák a politikai döntést. A Tanácsban a legfontosabb téma Ukrajna ügye volt. Az uniós tagállamok nagy része ugyanis nem kevés aggodalommal figyeli az USA és Oroszország közötti tárgyalásokat, amelyeknek megvan a lehetősége, hogy Ukrajna és az EU feje fölött születik meg valamilyen (számukra hátrányos) döntés. A Tanács továbbá jóváhagyott egy 3,5 milliárd eurós [nem-katonai támogatást](#) is Ukrajnának az EU ún. „Ukrajna-eszközéből”. Kallas javaslata, hogy egy akár 40 milliárd eurós katonai segítségnyújtást biztosítsanak az európai országok Ukrajna számára, a déli államok ellenállásába ütközött. A magyar kormány ez utóbbit sem támogatja, így vélhetően nem uniós, hanem a támogató országok részvételével külön úton döntenek majd erről. Ebből világosan

kitetszik, hogy Ukrajna további támogatásának kérdésében az EU megosztott, és a jövőben az Ukrajnát a további harcokban támogató országok inkább bilaterális alapon, illetve alkalmi koalíciók útján dönthetnek majd a további támogatásokról, megkerülve a (leginkább magyar) vétót. A huszonhat tagállam által aláírt nyilatkozatban az aláírók Ukrajna uniós tagságát is támogatják. Ezzel kapcsolatban a magyar miniszterelnök már a két héttel ezelőtti csúcson is jelezte, hogy ezt Magyarország nem támogatja, és hogy erről véleménynyilvánító szavazást tartanak majd hazánkban. A Magyar Külügyi Intézet egy átfogó [tanulmányban](#) foglalkozik azzal, milyen hatással lenne Ukrajna gyorsított tagsága az EU-ra, és mennyibe kerülne a csatlakozás a magyar adófizetők számára.

Az Egyesült Államokkal való kereskedelmi kapcsolat, valamint a Trump elnök által kivetett és kivetendő vámok is a Tanács terítékén voltak. Ugyan konkrét döntés nem született, annak ellenére sem, hogy ezek az intézkedések közvetlen hatással lesznek az EU gazdasági helyzetére. A már kivetett 25 százalékos acél- és alumíniumipari vámokra válaszul a Bizottság [bejelentette](#), hogy áprilistól visszahozzák, majd kiterjesztik az amerikai termékekre kivetett európai vámokat. Amennyiben az amerikai elnök beváltja fenyegetését, és áprilistól minden USA-ba érkező termékre vámot vet majd ki, az kiterjedt vámháborút szabadíthat el Amerika és az EU között – melynek a vámunióból kifolyólag a vámkérdések egyik legfontosabb és legerősebb kompetenciája. Ez mindkét fél gazdaságának komolyan árthat, noha az EU még többet veszíthet, hiszen az áruk tekintetében jelentős [kereskedelmi többlettel](#) rendelkezik az Egyesült Államokkal szemben – 2023-ban 503 milliárd eurónyi árut exportált az USA-ba, míg onnan „csupán” 347 milliárd euró volt az import.

Az egységes védelmi piac lehetőségei

Március 19-én [mutatta be](#) az Európai Bizottság az EU védelméről szóló fehér könyvet, illetve a ReArm Europe tervezet újabb részleteit. Az orosz–ukrán háború keltette új biztonságpolitikai helyzet, valamint az Amerikai Egyesült Államok európai szerepvállalásának meglebegtetett csökkenése kifejezetten sürgőssé teszi az egységes uniós fellépést a védelempolitika területén. Az erről szóló fehér könyv alapján az Európai Bizottság egy „egységes védelmi piac” létrehozását szorgalmazza 2030-ig, amelynek Ukrajna is a része lenne, hogy ezzel is ösztönözzék a tagállamokat arra, hogy a kritikus képességhiányokat pótolják, és több védelmi eszközt szerezzenek be közösen is. A dokumentumban szerepel továbbá, hogy a Bizottság tervei szerint 2025 júniusáig egy speciális

„omnibusz-törvénycsomagot” mutatnak majd be, amelynek célja a védelmi termelőkapacitás növelése egy egyszerűbb és harmonizáltabb szabályozási környezet létrehozásával a védelmi ipari termékek és szolgáltatások számára. A fehér könyv szerint jelenleg az európai védelmi ipar túlzottan támaszkodik az importra, részben azért, mert nem tudja kihasználni az egységes védelmi piac előnyeit – valóban, 2020-2024 között az európai fegyverimport majdnem kétharmada az USA-ból [érkezett](#). Kérdés, hogy a megnövekedett igények kielégítését milyen távon sikerülhet saját uniós kapacitásból, illetve „[hasonló gondolkodású harmadik országok](#) vállalataitól” megoldani, főleg, ha az USA végül a Parlament és a Tanács által elfogadott szabályozás szerint [sem számít majd](#) ilyen országnak.

A fehér könyvnek emiatt szerves részét képezi a Bizottság által két héttel korábban bemutatott [ReArm Europe](#) terv, amely mintegy 800 milliárd eurót szabadítana fel védelmi költsékre és beruházásokra [2030-ig](#). Ebből 150 milliárd eurót közös uniós hitelfelvétellel fedeznének, melyről a döntést az Európai Tanács március eleji ülésén az uniós vezetők az ehetségi rendkívüli találkozójukra tűzték ki. A Covid utáni újjáépítési alapot követően ez lenne a második közös hitelfelvétel, amely azt is jelezi, hogy ez a megoldás a jövőben gyakoribbá válhat. Az összeg nagyobb hányada pedig a fiskális szabályok ideiglenes (négyéves) lazítása által válna elérhetővé, amelynek során a védelmi költségek növelését kivennék a stabilitási és növekedési paktum által megszabott tagállami deficitlimit alól, így emiatt nem kellene az államoknak túlzottdeficit-eljárástól tartaniuk. A fehér könyv még messze nem jogszabály, egy konzultációs időszakot követően az ez alapján keletkező bizottsági javaslatokat még a Parlamentnek és a Tanácsnak is el kell majd fogadnia. A terv elfogadása tehát még hónapokra van, az pedig több év lehet, mire az európai védelmi képességek ténylegesen, érezhetően növekednek a terv hatására – ez is mutatja az EU stratégiai előrelátásának hiányát: jelentősen elkéstek a cselekvéssel és most, amikor ég a ház, kapkodni kényszerülnek.

Ukrajna melletti kiállítás = európai védelem megerősítése?

Az Európai Tanács március 20-i, csütörtöki rendes ülésén az európai biztonságot közvetlenül érintő ügyek, mint Ukrajna és az európai védelem megerősítésének különálló, de egymással szándékosan összemossott kérdéskörein kívül napirenden szerepelt még a gazdasági versenyképesség, a közlekedési helyzet, a migráció és a következő többéves pénzügyi keret (MFF).

Továbbra is homályos, hogy az európai védelem kérdéskörében egy ideje közszájon forgó 800 milliárd euró teljes egészében az Unió tagállamaihoz kerülne-e vagy abból valamilyen módon Ukrajna is részesülhetne. Az ülés során a korábban legnagyobb vitát kiváltó 150 milliárdos közös hitelfelvétel kérdése – talán az idő szűkössége miatt – nem merült fel olyan élesen. Magyarország ezt mindig is ellenezte és most már országgyűlési határozat is előírja ezt az álláspontot. Végül az [európai tanácsi következtetések](#) csak visszautaltak a március 6-án elfogadott szövegre, a valós döntéseket elhalasztva a következő ülésükre.

A következő védelmi témájú Európai Tanács ülésre június második felében kerül sor, ahol a fennmaradó kérdésekben már döntéseket kell hozni. Ezt időben nem sokkal fogja megelőzni a hágai NATO-csúcs, ahol a várakozások szerint döntés születik majd arról, hogy a mostani 2 százalékról mekkora mértékben és mikorra kell megemelni a szövetségesek minimális védelmi kiadásait. Ez alapjaiban fogja meghatározni az Unió mozgásterét és szerepét a kérdésben, hiszen, ha 3 vagy 3,5 százalékra emelik ezt az értéket, az önmagában jóval magasabb európai plusz védelmi kiadást fog eredményezni, mint a jelenleg szóban forgó 800 milliárd Euró.